

ՄԻՋԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ԳԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՈՒԹԵՐՈՐԳ ԳԱՄԱԺՈՂՈՎԿԸ ԳՐԱՐԵՈՒՄ «ԴԱՐՁԻՐ ԱՌ ԱՍՏՎԱԾ. ՑՆԾԱ ԳՈՒՑՍԻ ՄԵՋ»

ՆՇԱՆԱԲԱՆՈՎ

(ղեկտեմբեր 3-14, 1998)

1998 թվականի դեկտեմբերի 3-14-ը Ձիմբաբվեի մայրաքաղաք Գարարեում գումարվեց եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի Ը համաժողովը՝ «Դարձիր առ Աստված. ցնծա՛ հույսի մեջ» մշամաբանով:

Այն տեղի ռուեցավ Աֆրիկայում՝ որպես արձագանք այս մայրցամաքի հարաճուն հիմնահարցերի և անլուծելի թվացող խնդիրների:

Համաժողովի նպատակն էր՝ վերլուծել Կանբեռայի համաժողովից (1991) ի վեր ԵՊԽ կատարած աշխատանքները և ուղենիշեր մշակել հաջորդ յոթ տարվա գործունեության համար, ինչպես նաև մեծ շուքով մշել ԵՊԽ հիմնադրության 50-ամյա հորեյանը:

Սույն համաժողովին իր լիարժեք և ակտիվ մասնակցությունը բերեց Հայ Առաքելական Ուղղափառ եկեղեցին: Հայ եկեղեցու պատվիրակությունը գլխավորում էր Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոս, ԵՊԽ ատենապետ Ս. Տ. Արամ Առաջինը: Պատգամավորի կարգավիճակով պատվիրակության կազմում էին Ավստրալիայի և Նոր Զելանդիայի հայոց թեմի առաջնորդ և Ճայրագույն Արևելքի հայրապետական պատվիրակ Տ. Ադան արքեպս. Պալիոզյանը, Տ. Վիգեն եպս. Այքազյանը (Երևան), Ուկրաինայի հայոց թեմի առաջնորդ Տ. Նաթան եպս. Գովհաննիսյանը, Տ. Օշական եպս. Զոլոյանը (Նյու Յորք), Դամասկոսի հայոց թեմի կաթողիկոսական փոխանորդ Տ. Սեպուի եպս. Աարգիսյանը, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի միջեկեղեցական հարցերով օգնական Տ. Միքայել Ժ. վրդ. Աջապահյանը, Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսության միջեկեղեցական հարաբերությունների բաժնի վարիչ Տ. Նարեկ Ժ. վրդ. Ալեմեզյանը, Տ. Մաշտոց աթղ. Զորանյանը (Օսլո), Հարություն սրկ. Հարությունյանը (ԺՆԵ), Կարեն Նազարյանը (Էջմիածին), Հայկ Մինասյանը (Երևան), Լևոն Դավթյանը (Թեհրան), Սիլվա Ղազեյանը (Էջմիածին), Անահիտ Սիմոնյանը (Երևան), Ծովինար Ղազարյանը (Էջմիածին), Մանուշակ Բոյաջյանը (Բեյրութ) և Ուրբինա Փերունյանը (Լոս Անջելես): Համաժողովին այլ կարգավիճակներով մասնակցում էին նաև Թեմի Սիմոնյանը, Սալբի Էսքիճյանը (ԵՊԽ աշխատակազմ), Սեղա Փամբուկյանը (խորհրդական) և Հասմիկ Բախտիարյանը (սպասարկող):

Համաժողովը բացվեց դեկտեմբերի 3-ին՝ պաշտամունքային արարողությամբ, որը նախագահում էր Արամ Ա Կաթողիկոսը: Պաշտամունքից հետո

տեղի ունեցավ բացման լիազումար միստը՝ Արամ Ա Կաթողիկոսի ատենապետությամբ: Համաժողովը ողջունեցին Ձիմբաբվեի փոխնախագահ Սայմոն Սժենդան (նախագահ Ռոբերտ Մուզաբեն այդ օրը բացակայում էր երկրից) և Ձիմբաբվեի եկեղեցիների կորիորդի նախագահ Էնոս Չոմուտիրին:

Նոր անդամ եկեղեցիների ընդունելության արարողակարգից հետո, ընտրվեցին զանազան հանձնաժողովների կազմերը: Հանձնաժողովներում Հայ եկեղեցուց ընդգրկվեցին Նաթան եպս. Հովհաննիսյանը (Քաղաքականության ծրագրման հանձնաժողով), Սեպուհ եպս. Սարգիսյանը (Առաջադրման հանձնաժողով), Միքայել ծ. վրդ. Սջապահյանը (Պատգամի հանձնաժողով), Նարեկ ծ. վրդ. Ալեմեզյանը (Քաղաքականության ծրագրման հանձնաժողով), Մաշտոց աբղ. Չոբանյանը (Աշխատանքային հանձնաժողով), Անահիտ Սիմոնյանը (Ֆինանսական հանձնաժողով), Ծովինար Ղազարյանը և Մանուշակ Բոյաջյանը (Ծրագրային ուղեմիջների հանձնաժողով) և Ռուբինա Փերունյանը (Հանրային խնդիրների հանձնաժողով):

Դեկտեմբերի 4-ի լիազումար միստին, որ նվիրված էր Համաժողովի նշանաբանին՝ «Դարձիր առ Աստված. ցնծա՛ հույսի մեջ», ԵՅԽ նախագահ Պրիյանկա Մեդդիսի (Շրի Լանկա) ներածական խոսքից հետո, հիմնական ուղեծրերը ներկայացրին Ալբանիայի արքեպիսկոպոս Անաստասիոսը, դոկտ. Վանդա Դեյֆելտը (Բրազիլիա) և դոկտ. Կոսուկե Կոյաման (ԱՄՆ), որոնց ճառերը համապատասխանաբար նվիրված էին հիշողությանը, ապաշխարությանն ու ցնծությանը:

Օրվա երկրորդ կեսին լավեցին ԵՅԽ ատենապետ Արամ Ա Կաթողիկոսի և ԵՅԽ ընդհանուր քարտուղար դոկտ. Կոնրադ Ռայզերի զեկուցումները, որոնց շուրջ տեղի ունեցան աշխույժ քննարկումներ:

Դեկտեմբերի 5-ի լիազումար միստը հայտարարություն ընդունեց Սարդու իրավունքների միջազգային դեկլարացիայի մասին՝ վերջինիս ընդունման 50-ամյակի առիթով:

Դեկտեմբերի 6-ի լիազումար միստը նվիրված էր ԵՅԽ «Ընդհանուր Ըմբռնումի և Տեսլականի» (Common Understanding and Vision /CUV) փաստաթղթի քննարկմանը և ԵՅԽ Սահմանադրության մեջ առաջարկվող փոփոխություններին: Ատենապետ Արամ Ա Կաթողիկոսի ներածական խոսքից հետո, առաջին հարցի վերաբերյալ զեկուցումներով հանդես եկան Յունիս Անթաճան (Պուերտո-Ռիկո) և Ջաքարիաս Սար Թեոփիլոս եպիսկոպոսը (ԱՄՆ), իսկ երկրորդի մասին՝ Ջորջ Ցեցիսը (Շվեյցարիա) և Մարիոն Բեստը (Կանադա): «Ընդհանուր Ըմբռնումի և Տեսլականի» փաստաթուղթն իր հիմնական գծերի մեջ ընդունվեց, մինչ առաջարկված սահմանադրական փոփոխությունների մի մասը մերժման համոզիպեց:

Դեկտեմբերի 7-ի լիազումար միստը, ԵՅԽ նախագահ Վինտոն Անդերսոնի (ԱՄՆ) ատենապետությամբ, իր ուշադրությունը կենտրոնացրեց Կանանց Միջազգային Տասնամյակի վրա, որն ավարտվեց այս տարի: Քննարկման հիմնական առանցքը եկեղեցիների համերաշխության արտահայտությունն էր կանանց հետ՝ վերջիններիս պայքարում հանուն հավասարության: Նիստի

սկսվելուց առաջ ատենապետը բոլորի ուշադրությունը հրավիրեց այն փաստի վրա, որ այդ օրը լրանում է նաև Սպիտակի երկրաշարժի 10-ամյակը, և ներկաների հետ աղոթեց զոհերի հոգիների խաղաղության և Հայաստանի վերականգնման համար:

ԵՅԽ նախագահ Սիարոն Թոլենի (Կամերուն) ատենապետությամբ դեկտեմբերի 8-ի լիագումար նիստը նվիրված էր Աֆրիկային և այս մայրցամաքի հիմնահարցերին: Սույն նիստին ելույթ ունեցավ Զիմբաբվեի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Մուզաբեն, որը շեշտեց ԵՅԽ դերը Աֆրիկայի ազատագրության պայքարում և կատարեց վերլուծումներ առաջիկայի համար:

Այս օրերին լիագումար նիստերին զուգահեռ ընթացան նաև Հանձնաժողովների աշխատանքները, Սուրբգրական խմբակների քննարկումները, Եկեղեցիների կյանքն ու գործունեությունը ներկայացնող ցուցահանդեսները, պաշտամունքային արարողությունները: Սուրբգրական իրենց խմբակներում աշխույժ ներդրում ունեցան Միքայել Ժ. Վրդ. Աջապահյանը և Հարություն սրկ. Հարությունյանը՝ որպես խմբակների ղեկավարներ:

Կարեն Նազարյանի ջանքերով Հայ Եկեղեցին ունեցավ նաև իր ցուցահանդեսը՝ այլ Եկեղեցիների կողքին:

Դեկտեմբերի 10-ին տեղի ունեցավ ԵՅԽ Կենտրոնական Կոմիտեի ընտրությունը, որտեղ մասնավորապես մեծ աշխուժություն առաջացրեց Մայր Աթոռի ներկայացուցիչների ընտրության հարցը: Միքայել Ժ. Վրդ. Աջապահյանի թեկնածությունը բուռն ընդդիմության հանդիպեց ֆեմինիստ պատգամավորների կողմից, որոնք պահանջում էին որպես երկրորդ ներկայացուցիչ ունենալ կին պատգամավոր: Արդյունքում Ադամ արքեպս. Պալիոզյանի հետ Կենտրոնական Կոմիտեի անդամ ընտրվեց Սիլվա Դազեյանը, որի հրաժարականը, հօգուտ Միքայել Ժ. վարդապետի, թողնվեց Կենտրոնական Կոմիտեի քննարկմանը: Կիլիկիո Կաթողիկոսությունից Կենտրոնական Կոմիտեի անդամներ ընտրվեցին Արամ Ա Կաթողիկոսը և Ռուբինա Փերումյանը:

Դեկտեմբերի 11-ին և 12-ին աշխատանքային լիագումար նիստերը քննարկեցին Հանձնաժողովների ներկայացրած բանաձևերը Երուսաղեմի, Աֆրիկայի, ԵՅԽ ապագայի մասին, ինչպես նաև Համաժողովի պատգամը:

Դեկտեմբերի 12-ի երեկոյան նորընտիր Կենտրոնական Կոմիտեն Արամ Ա Կաթողիկոսին վերընտրեց ԵՅԽ ատենապետ հաջորդ յոթ տարվա համար:

Դեկտեմբերի 13-ը նվիրված էր ԵՅԽ հիսնամյակի տոնակատարությանը: Սույն միջոցառմանն իրենց ներկայությամբ հատուկ շուք հաղորդեցին Հարավային Աֆրիկայի Հանրապետության նախագահ Նելսոն Մանդելան և Զիմբաբվեի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Մուզաբեն: Նելսոն Մանդելան հանդես եկավ ողջույնի խոսքով, որտեղ ի մասնավորի շնորհակալություն հայտնեց ապարտեիդի ու ռասիզմի դեմ պայքարում ԵՅԽ ցուցաբերած աջակցության համար: Ելույթ ունեցավ նաև Ամստերդամի Ա Համաժողովի (1948) պատգամավոր և ԵՅԽ նախկին ընդհանուր քարտուղար դոկտ. Ֆիլիպ Փոթերը: Տեսաֆիլմերի, երաժշտության ու խոսքի միջոցով ներկայացվեց ԵՅԽ անցած ճանապարհը հիսուն տարիների ընթացքում: Տոնակատարությունն իր գագաթ-

նակետին հասավ Ուխտի նորոգման պաշտամունքային արարողության ժամանակ, երբ Եկեղեցիները վերահաստատեցին «միասին լինելու» իրենց վճռականությունը:

Համաժողովի վերջին օրվա ընթացքում ընդունվեցին Հանձնաժողովների ներկայացրած բոլոր փաստաթղթերը՝ որոշ սրբագրումներով: Համաժողովն ավարտվեց փակման աղոթքով և հատուկ արարողությամբ:

Հայ պատգամավորները Ձիմբաբվեում նշեցին Սպիտակի երկրաշարժի տասնամյակը հոգեհանգստյան արարողությամբ նախ դեկտեմբերի 6-ին՝ Հարարեի Ղպտի եկեղեցում, ապա դեկտեմբերի 7-ին առավոտյան պաշտամունքի ընթացքում, մեծաթիվ պատգամավորների ներկայությամբ:

Դեկտեմբերի 7-ին, Երևանի ժամանակով ժամը 11.41-ին, Սուրբգրական խմբակներում լուսյան և աղոթքի րոպե հայտարարվեց:

Հարարեում, իրենց կեցության ընթացքում, հայ պատգամավորներն առիթ ունեցան հանդիպելու տեղի փոքրաթիվ հայ համայնքին, որի անդամներն այստեղ են տեղափոխվել Եթովպիայից, Լիբանանից, Ավստրալիայից, ինչպես նաև Հայաստանից:

Մայր Աթոռի պատվիրակները Համաժողովից հետո հնարավորություն ունեցան նաև այցելելու Ձիմբաբվեի հպարտությունը հանդիսացող Վիկտորիայի ջրվեժ և սքանչազան բնության այդ անկրկնելի հրաշալիքով:

ՄԻԶԱՅԵԼ Ծ. ՎՐԴ ԱԶՆՊԱՅՅԱՆ